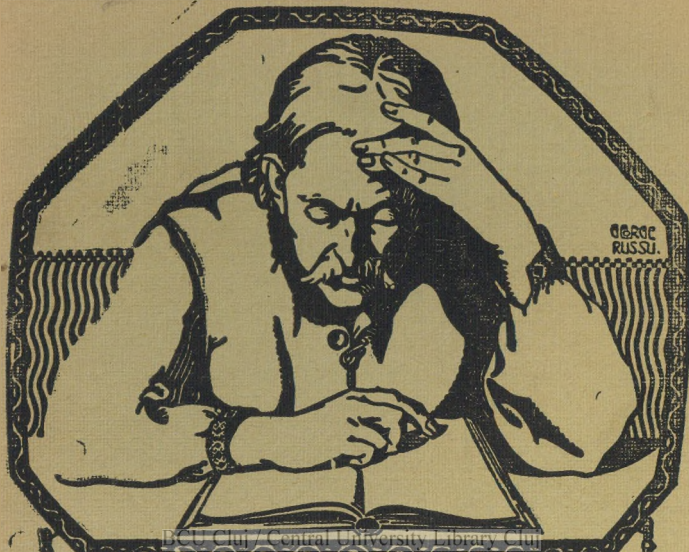

133502

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII

An. II.

Nr. 21.

Povestea lui Stan Pățitul

de

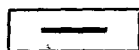
Ioan Creangă.

SIBIIU, DECEMBRIE, 1912.

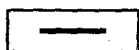
Apare la sfârșitul fiecărei luni. • Abonamentul pe un an: 2 Cor.

Prețul 30 bani.

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

:: apare odată pe lună :
sub îngrijirea secretarului

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU,

red. resp.

In lunile de vară, Iulie și August «Biblioteca poporală a Asociațiunii» nu apare. In locul acestor broșuri membrii ajutători ai «Asociațiunii», primesc, în luna lui Decembrie,

==== Calendarul Asociațiunii. ====

Membrii ajutători ai «Asociațiunii» primesc, așadar, zece broșuri și un Calendar în fiecare an.

Membru ajutător al «Asociațiunii» se face acela, care plătește înainte, la începutul fiecărui an, o taxă de cel puțin 2 cor.

Taxa de membru ajutător se plătește la *agenta* *tura* «Asociațiunii» din sat sau de-adreptul la «Biroul Asociațiunii» în Sibiu (ungurește: Nagyszeben), Strada Șaguna Nr. 6, sau la despărțământul «Asociațiunii».

648044

BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII.

Povestea lui Stan Pățitul

de

Ioan Creangă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201503108

SIBIIU.

Editura „Asociațiunii”.

1912.

133502

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu.

Povestea lui Stan Pătitul.

Erà odată un flăcău stătut pe care-l chemà Stan. Și flăcăul acela din copilăria lui se trezise prin streini, fără să cunoască tată și mamă și fără nici o rudă, care să-l ocrotească și să-l ajute.

Și ca băiat străin ce se găseà, nemernicind el de colo până colo pe la ușile oamenilor, de unde până unde s'a oploșit¹ o vreme într'un sat mare și frumos.

Și aici slujind cu credință, ba la unul, ba la altul până la vârsta de treizeci și mai bine de ani, și-a scli-puit puține parale, câteva oi, un car cu boi și o văcușoară cu lapte. Mai pe urmă și a înjghebat și o căsuță și apoi s'a statornicit în satul acela pentru totdeauna, trăgându-se la casa lui și muncind ca pentru dânsul. Vorba ceea: și piatra prinde mușchiu dacă șede mult într'un loc.

Și cum s'a văzut flăcăul cu casă și avere bunicică, nu mai stà locului,

¹ Oploșit = adăpostit.

cum nu stă apa pe piatră și mai nu-l prindeà somnul de harnic ce erà. Dintr'o parte veneà cu carul, în alta se duceà și toate trebile și le puneà la cale singurel. Nu-i vorbă, că de greu greu îi erà; pentrucă în lipsa lui n'aveà cine să-i îngrijească de casă și de vițișoare, cum trebuie. Numai de! ce să facă bietul om? Cum erà să se întindă mai mult, că deabeà acum se prinsese și el cu mânilor de vatră; și câte a tras, până s'a văzut la casa lui, numai unul Dumnezeu știe. De aceea alergà singur zi și noapte în toate părțile, cum puteà și munceà în dreapta și în stânga, că doar doar a încălecà pe nevoie, ș'apoi atunci — văzând și făcând.

Toate ca toate, dar uritul îi veneà de hac. În zile de lucru, calea-valea; se luà cu treaba și uità de urit. Dar în nopțile cele mari, când erà câte-o givorniță¹ cumplită și se mai întâmplà să fie și sărbători la mijloc nu mai știà ce să facă și încotro să apuce, vorba cântecului:

¹ Vifor.

De urît mă duc de-acasă,
 Și uritul nu mă lasă:
 De urît să fug în lume,
 Uritul fuge cu mine.

Se vede lucru, că așa e făcut omul, să nu fie singur. De multeori i-a venit flăcăului în cap să se însoare, dar când își aducea aminte uneori de câte i-au spus, că au pățimit unii și alții dela femeile lor, se luă pe gânduri și amână din zi în zi și de Joi până mai de-apoi, această poznașe trebușoară și gingașe în multe privinți,¹ după cum o numea el, gândindu-se mereu la multe de toate... Unii zic: că femeia-i sac fără fund. Ce-a mai fi și asta? Alții, — că să te ferească Dumnezeu de femeia leneșe, mârșavă și răsipitoare; alții — alte năstrușnicii² încât nu știi, ce să crezi și ce să nu crezi? Numai nu-i vorbă, că am văzut eu și destui bărbați mult mai ticăiți și mai chitcăiți³ decât cea mai bicisnică⁴ femeie. Și așa trezindu-se el în multe rânduri vor-

¹ Privinți = feluri.

² Năstrușnicii = năsdrăvănii.

³ Chitcăiți = socotiți, cari își fac multe planuri.

⁴ bicisnică = păcătoasă,

bind singur ca nebunii, sta în cumpene: să se însoare... să nu se însoare?...

Și, ba s'a însură la toamnă, ba la iarnă, ba la primăvară, ba la vară, ba iar la toamnă, ba vremea trece, flăcăul începe și el a se trece, mergând tot înainte cu burlăcia și însurătoarea rămâne baltă. Și-apoi este o vorbă: că până la 20 de ani se însoară cineva singur; dela 20—25 îl însoară alții; dela 25—30 îl însoară o babă, iară dela 30 de ani înainte numai dracu-i vine de hac.

Tocmai așa s'a întâmplat și cu flăcăul acesta, că până la vremea asta, nici el dela sine, nici prietenii, nici babele — câtu's ele de-a dracului, de prefăcute și iscoditoare, — tot nu l-au putut face să se însoare.

Stan erà om tăcut în felul său, dar și când da câte-o vorbă dintr'ânsul, vorba erà vorbă, la locul ei și nu-l putea răpune te miri cine.

Mulți trăgeau nădejdea, să-l iee de ginere, dar flăcăul erà chitit¹ la

¹ Chitiț = chibzuit.

capul său și nu se dă cu una cu două. Și așa dela o vreme și babele și prietenii, lehametindu-se l-au dat în burduful dracului și l-au lăsat pe sama lui, să facă de-acum înainte ce-a ști el cu dânsul, că ei și-au luat toată nădejdea.

Amu, într'una din zile, flăcăul se sculă de noapte, face mămăligă îmbrânzită și ce-a mai dat Dumnezeu, pune mâncarea în traistă, înjugă boii la car, zice Doamne-ajută și se duce la pădure să-și aducă un car de lemne. Și ajungând el în pădure, pe când se amijeà de ziuă, a tăiat lemne, a încărcat carul sdravăn și l-a cetluit¹ bine, și pân'or mai mână boii, s'a pus să mână și el ceva. Și după ce-a mâncat cât i-a trebuit, i-a mai rămas o bucățică de mămăligă îmbrânzită, și făcând-o boț,² a zis: „Ce s'o mai duc pe-acasă? ia s'o pun ici pe teșitura asta, că poate-a găsi-o vre-o lighioaie ceva, a mânca-o și ea, și-a zice-o bogdaproste“. Și punând mămăliga pe teșitură, înjugă boii, zice iar un Doamne-ajută și pe la prân-

¹ Cetluit = legat.

² Boț = adunată la un loc.

zişor porneşte spre casă. Şi cum a pornit el din pădure, pe loc s'a şi stârnit un vifor cumplit — cu lapoviţă în două — de nu vedeai nici înainte nici înapoi. Mânia lui Dumnezeu, ce erà afară: să nu scoţi un câne din casă, dar încă om! Inşă dracul nu caută mai bine; la așa vreme, te face să pierzi răbdarea şi fără să vrei te vâră în păcat.

In acea zi, Scaraoschi, căpetenia dracilor, voind a-şi face mendrele cum ştie el, a dat poruncă tuturor slugilor sale, ca să apuce care încotro a vedeà cu ochii, şi pretutindene — pe mare şi pe uscat — să vâre vrajba între oameni şi să le facă pacoste.

Atunci dracii s'au împrăştiat iute ca fulgerul în toate părţile. Unul din ei apucă spre păduri, să vadă de n'a puteà trebăluì ceva şi pe-acolo: doar a face pe vre-un om să bârfească înaintea lui Dumnezeu, pe altul să-şi chinuiască boii, altuia să-i rupă vre-un capăt sau altceva dela car, altuia să-i schilodească vre-un bou, pe alţii să-i facă să se bată până s'or ucide şi câte alte bazaconii şi năzbutii de care iscodeşte şi vrăjeşte dracul.

Ce-or fi isprăvit ceilalți draci nu știm, dar acestui dela pădure nu i-a mers bine în acea zi. S'a pus el — nu-i vorbă — luntre și punte, ca să-și vâre codița cea bârligată undeva, dar de geaba i-a fost, că pe unde se ducea tot în gol umblă.

Și tot mai cercând el, ba ici ba colea, în spre sară numai ce dă de-o pârtie. Atunci se ia tiptil, tiptil pe urma ei și se duce tocmai la locul de unde Stan încărcase lemnele. Și când colo găsește numai locul; pentrucă flăcăul, după cum am spus, de mult eșise din pădure și se dusesese în treaba lui.

Văzând el dracul că și aici n'a izbutit nimica, crâșcă din măsele și crăpă de ciudă, pentrucă eră îngrijat, cu ce obraz să se înfățișeze înaintea lui Scaraoschi; ș'apoi afară de aceasta eră buimac de cap și hămesit de foame, de atâta umblet.

Și cum sta el pe gânduri, posomorît și besmetic,¹ numai iacă ce vede pe-o teșitură un boț de mămăligă. Atunci bucuria dracului: odat-o și halește² și nu zice nimica. Apoi ne

¹ Besmietet = zăpăcit. -- ² Halește = o ia repede,

mai având ce face, își ia coada între vine și se întoarce la stăpânu-său, și cum ajunge în iad, Scaraoschi îl întreabă:

— Ei, copile, ce ispravă ai făcut? Câte suflete mi-ai arvunit? Dă-ți solia!

— Ia mai nimica, stăpâne, răspunse dracul rușinat și tremurând ca varga de frică; se vede c'am pornit într'un ceas rău. Vremea a fost prea dimpotrivă, cum știți, și numai un om a venit azi în pădure; dar și acela a scăpat de mine, căci am dat în urma lui târziu, tocmai când se dusesse. Noroc numai c'am găsit pe-o teșitură un boț de mămăligă de-am mâncat, căci îmi gârâiau mațele de foame. Alta nu mai știu nimica, Intunecimea Voastră.

— Ei bine, zmârdoare uricioasă, ce iești, de mâncat, ai mâncat boțul cel de mămăligă, dar ce-a zis omul acela când a pus mămăliga pe teșitură, ai tu la știință?

— Ba de asta nu știu nimica, stăpâne.

— Apoi ce păzești tu alta, dacă nu știi nici măcar ceeace vorbesc muritorii? Să-ți spun eu dară, deși n'am fost în pădure cu tine; a zis: „Cine-a

mâncă boțul cel de mămăligă, să zică bogdaproste“. Zis-ai tu ceva când ai mâncat-o ?

— Ba n'am zis nimica, stăpâne.

— Așa?! In loc să-ți dai osteneala ca să afli până și gândul oamenilor, tu nu știi nici măcar aceea ce vorbesc ei? Mai pot eu să am nădejde în voi?... Ei lasă, că-ți găsesc eu acuș leacul! Te-i învăța tu minte de altădată. Hai, pornește acum, degrabă la omul acela și să-l slujești taman trei ani de zile, cu credință, la ce te-a pune el! Simbrie în bani să nu primești dela dânsul, ci să faci tocmeală, că după ce ți-i împlinî anii, să ai a lua din casa lui ce-i vreă tu; și aceea are să fie de trebuință la talpa iadului că au început a putrezî căpătâiele... ia să vedem, ți-a veni în cap ce ai să iei? Hai, gata ești? Ia-ți tălpășița!

— Gata, stăpâne, iacă pornesc!

Atunci dracul dă o raită pe la talpa iadului, să vadă ce lipsește, și apoi iese iute ca scânteia și se tot duce înainte la slujbă, după porunca lui Scaraoschi. Și când pe-aproape de casa lui Stan, dracul s'a prefăcut într'un băiat ca de opt ani, îmbrăcat cu

strae nemțești și umblă zgriburind pe la poartă. Stan erà acasă și chiar atunci luase ceaunul de pe foc, să mestece mămăliga; și numai iacă ce vede că se reped câinii să rupă omul nu altceva; și când se uită mai bine ce să vadă! Vede-un băiat, ce se acățeră pe stâlpul porții, de teama cânilor. Atunci Stan aleargă la poartă zicând:

— Țiba Hormuz; na Balan; nea! Zurzan; dați-vă 'n lături, cotarle!... Da de unde ești tu, măi țică? și ce cauți pe-aici, spaima cânilor?

— De unde să fiu, bădică? Ia sunt și eu un băiat sărman, din toată lumea, fără tată și mamă și vreau să intru la stăpân.

— Să intri la stăpân?! D'apoi tu nici de păscut găștele nu ești bun... Cam de câți ani îi fi tu?

— Ia poate să am vr'o treisprezece ani.

— Ce spui tu, măi?... Apoi dar bine-a zis cine-a zis, că vrabia-i tot puiu, dar numai dracul o știe de când îi... Eu de-abiă ți-aș fi dat șapte, mult opt ani. Dar ce, Doamne iartă-mă; pe semne că și straele acestea pocite

fac să areți așa de sfrijit¹ și închircit.² Am mai văzut deunăzi umblând pe aici prin sat un cioflingar de-al de tine, dar acela erà o leacă mai chipos și altfel îmbrăcat!

Cu anterior de canavață
Ce se țineà numa 'n ață,
Și cu nădragi de Anglie
Petece pe ei o mie.

Și când mergeà pe drum, nădragii mergeau alătura cu drumul: ci-că umblà la strâns pelcele,³ și cum treceà pe la poarta mea, de-abia l-am scos din gura lui Zurzan; l-a pieptănat, de i-au mers petecele. Vorba aceea: „Aș veni desară la voi, dar mi-e rușine de câni“. Și acum parcă-l văd cât erà de ferfenișos⁴ și cum își culegeà boarfele de pe jos. O leacă de n'ai pățit și tu ca dânsul. Și cum te chiamă pe tine?

— Tot Chirică mă chiamă.

— Măi parpalecule, nu cumva ești botezat de sfântul Chirică Schiopu, care ține dracii de păr?

¹ Sfrijit = slab, prăpădit.

² Inchircit = pipernicit, mic.

³ Pelcele = piei de miel, de iepuri și altele.

⁴ Ferfenișos = sdrenșos.

— Nu-l știu pe acela dar Chirică mă chiamă.

— Apoi despre mine fie ori-cine ți-a fi nănaș, dar știu c'a nimerit-o bine, de ți-a pus numele Chirică: pentrucă ești un fel de vrăbioi închircit.

— Apoi de, bade, închircit, vrăbioiu, cum mă vezi, ăsta sunt; am văzut eu și hoituri mari și nici de-o lume: la treabă se vede omul ce poate. Las' să mă cheme, cum m'a chemà; ce ai d-ta de-acolo?

Dar pe d-ta cum te chiamă?

— Tot Stan mă chiamă; dar dela o boală ce-am avut, când eram mic, mi-au schimbat numele din Stan în Ipate și de-atunci am rămas cu două nume.

— D'apoi ști, bade, că și d-ta ai cântec:

Ipate, care dă oca pe spate

Și face cu mâna, să-i mai aducă una.

— Dar știi că m'ai plesnit în pălărie, măi Chirică? Al dracului băiat! Parcă ești cel de pe comoară, măi, de știi toate celea. De trup ești mărunțel, nu-i vorbă, dar la fire ești mare. Ia să te vedem, dacă mi-i găci tu cimitura aceasta:

«Lată — peste lată, peste lată, — îmbujorată, peste îmbujorată — crăcanată peste crăcanată — măciulie peste măciulie — limpezeală, peste limpezeală — gălbeneală și peste gălbeneală — huduleț».

— Chirică atunci începe a zâmbi și zice:

— De-oiu găci, mi-i da și mie o hrincă¹ dintr'ânsa?

— D'apoi știu eu ce crezi tu că-i aceea? Gâcește întâi, să vedem.

— Ce să fie, zise Chirică: Ia fața casei, vatra, focul, pirostriile, ciauul, apa dintr'ânsul, făina și culeșerul sau melesteul, (mestecătorul).

— Bun, măi Chirică, ia acum văd și eu că nu ești prost. Hai! cât să-ți dau pe an, ca să te tocmești cu mine?

— Apoi eu... nu mă tocmesc cu anul.

— Dar cum te tocmești tu?

— Eu mă tocmesc pe trei ani odată, pentrucă nu-s deprins a umblă cu croșna² în spate din stăpân în stăpân, și vreau să cunosc ceva, când voi eu dela d-ta.

— Despre mine, cu atâta mai bine, măi Chirică. Și ce mi-i cere tu pentru trei ani?

¹ Hrinică = felie, bucată mare de mămăligă.

² Croșna = hainele.

— Ce să-ți cer? Ia să-mi dai de mâncare și de purtat cât mi-a trebui, iar când mi s'or împlinî anii, să am a luà din casa d-tale ce voiu vrea eu.

— Ce fel de vorbă-i asta? Poate că tu îi bărăni¹ atunci să-mi iei sufletul din mine, ori mai știu eu ce dracul ți-a veni în cap să ceri?

— Ba nu, bade Ipate, n'ai grije nu ți-oi mai cere vre-un lucru mare până pe acolo. Ș'apoi ce ți-oiu luà eu din casă, nu-ți face trebuință dumitale.

— Apoi, na, zise Ipate. Măsură-i vorba cu împlăciul. Balan să-ți aleagă din gură, ce spui, dacă nu vorbești deslușit.

— Apoi de, bade Ipate, unde-i vorbă nu-i mânie: mai bine să te tocmești întâi decât pe urmă.

— Apoi ia, asta-ți spun și eu, măi ciotul dracului: desleagă odată calul dela gard, să știu eu atunci — de-oiu ajunge cu sănătatea — ce-i al tău și ce-i al meu.

— Ia lasă, bade Ipate, lasă; nu te mai pune și d-ta atâta pentru te

¹ Bărăni = voi.

miri ce, și mai nimica, că doar n'are să fie un cap de țară.

— Măi Chirică, știi una? rămâi la mine că ne-om împacă noi atunci. Te văd că ești un băiat isteț și mai știi păcatul? poate și harnic; sameni a fi știind de unde să iei lucrul și unde să-l pui.

— Despre aceasta n'aibi grije, bade, zise Chirică. Nu căută că-s mic, dar treburile care ți le-oiu face eu, nu le-a face altul, măcar să fie cu stea în frunte.

— Mai știi? Bine-ar fi, măi Chirică, dac'ar fi toate cu lapte câte le spui. Dar tu curat că ai dat peste un stăpân, ca pâinea cea bună; numai să avem vorbă dinainte, să nu fii rău de gură, c'apoi mi-i să nu mă scoți din sărite și să mă faci — câteodată — să-mi ies din răbuș afară.

— Nici despre asta nu mă tem că-i bănuî, bade Ipate.

— Vrea să zică ne-am înțeles. De-acum vină de-i mâncă și tu ceva. Iacă niște bulughine¹ cu mujdeiu² și cu mămăligă. Hai! dă-le colb³ ș'apoi te-apucă de treabă.

¹ Bulughine = cartofi, crumpene. — ² Mujdeiu = usturoiu, aiu. — ³ Colb = mănâncă de grabă.

Băiatul se pune ciobănește, într'un genunchiu, îmbucă repede ce îmbucă ș'apoi se duce după trebi. Și așa erà Chirică de liniștit și de harnic la trebile lui, că parcă erà de-acolo, de când l-a făcut măsa; și Ipate se îndemnà cu dânsul, uitase acum de urît și huzureà¹ de bine; și din ziua în care s'a tocmit Chirică la Ipate norocul îi curgeà gârlă din toate părțile și nu mai știà ce are la casa lui.

Ce garduri streșinite cu spini, de mai nici vântul nu puteà răsbate printre ele! Ce șuri și ocoale pentru boi și vaci; perdea pentru oi, poieți pentru păsări, cotețe pentru porci, sâsâiac² pentru păpușoi, hambare pentru grâu și câte alte lucruri de gospodărie, făcute de mâna lui Chirică, cât ai bate din palme! Să nu spun minciuni, dar Ipate se îmbogățise însutit și înmiit, de când a venit Chirică în slujbă la dânsul. Acum văzuse Ipate, ce poate Chirică și-i erà drag ca ochii din cap.

Trecuse vr'o doi ani la mijloc, și în una din zile, Chirică zise stăpânului său:

¹ Huzurea = trăia bine. — ² Sâsâiac = coșar.

— Stăpâne, să nu bănuiești, da' am să zic și eu o vorbă: de ce nu te însori? Ca mâne, poimâne te-i trezi că ai îmbătrânit și nu-ți rămâne nici un urmaș. După vieață este și moarte. De unde știi ce se întâmplă, ferească Dumnezeu! și atunci, cui rămâne atâta avere?

— Ce vorbești tu, măi Chirică? Dacă nu m'am însurat eu, când am fost de însurat; apoi la vremea asta ți-ai găsit să mă însor? Pe semne vrei să-și facă dracul râs de mine... Nu vezi că a trecut soarele de amăzi; sunt mai mult bătrân decât tinăr.

— Da ia lasă-mă la pârdaľnicul stăpâne că-i spăria oamenii cu vorbele d-tale. Nu te mai face așa de bătrân, că doar nu ți-i vremea trecută. Eu cred că tocmai acum ești bun de însurat; pentrucă ai cu ce să ții nevasta și copiii. Slavă Domnului! mulți ar dori să aibă, ceeace ai d-ta.

— Ți-ai găsit, zise Ipate. Parcă ești nu știu cum, măi Chirică; vorbești și tu ia așa în dodii¹ câte-odată. Am eu sămănături? Am eu toate cele tre-

¹ Dodii = într'aiurea.

buincioase pentru casă? Tu crezi că numai așa se ține femeia... Vorba ceea: „Când se'nsoară, nu-i de moară“.

— De asta te plângi, stăpâne?

— D'apoi de care alta, măi Chirică? Nu știi tu că gura înainte de toate și apoi celelalte.

— Stăpâne, dacă-i numai atâta, apoi las' că te fac eu cu grâu, să ai de unde face pâne și colaci pentru nuntă, ba și pentru cumetrie dacă vrei.

— De unde, măi Chirică?

— Vezi d-ta, colo departe, niște lanuri frumoase de grâu, care dau în copt?

— Le văd.

— Du-te chiar acum la stăpânul moșiei și spune-i că te prinzi să-i dai în girezi¹ tot grâul cât îl are sămănat. Și dacă te-a întrebă cât să-ți dee pentru această ostenicioasă treabă, spune-i că nu primești bani, ci numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât ai putea duce d-ta în spate și cu un băiat al d-tale.

— Cum asta, măi Chirică? Parcă vorbești de pe cea lume. Crezi tu că vom putea noi singuri seceră și strânge

¹ Girezi = stoguri.

atâta amar de grâu, că doar sute și mii de brațe trebuie acolo, nu șagă. Ș'apoi numai pentru două sarcine de grâu? Ce nebun ai crede tu că ar fi acela?

— Stăpâne, ca să cunoști cine sunt eu și cât pot, ascultă-mă și du-te la boier de-i spune cum te-am învățat.

Ipate cu un gând să se ducă... și cu zece nu. În sfârșit își ia el inima în dinți și se duce la curte să vadă ce are să fie; și cum ajunge, se înfățișează înaintea boierului și zice:

— Să nu vă supărați, cocoane! Nu cumva aveți trebuință de secerători?

— Ba încă mare nevoie am, om bun; parcă Dumnezeu te-a adus. Căci grâul e copt, nu mai poate suferi întârziere.

— Apoi, cucoane, mă prind eu să ți-l secer.

— Cum, singur?

— Asta-i treaba mea, cucoane. Eu mă prind să ți-l dau în girezi. Nu-i cuvânt gospodăresc?

— Cum văd, te bizuești în brațe multe,

— Multe, cucoane, puține cucoane, câte-a da Dumnezeu; numai treaba s'o fac.

— Ș'apoi ce mi-i cere, așa cu hurta? ¹

— Ce să cer, cucoane; ia când ți-oi da grâul în girezi, să am voie a lua numai atâta grâu, cu paie cu tot, cât oi putea duce în spate eu și c'un băetan al meu.

Măi omule, vorbești într'adins ori vrei să șuguești? ²

— Ba ferească Dumnezeu, cucoane; vorbesc înadins.

Boierul a crezut că Ipate e nebun și voiă să se mântue de dânsul, zicând:

— Dacă-i așa, om bun, dute mâne dimineață și te apucă de lucru; oi vedeà eu ce treabă-i face și ne-om împacă noi.

— Impăcarea cum ți-am spus cucoane.

— Ei, du-te, du-te și las' să vedem!

Atunci Ipate se întoarnă acasă și Chirică îl întreabă:

— Ei stăpâne, cum a rămas cu boierul?

¹ Hurta = cu ruptul, peste tot.

² Șuguești = glumești.

— Cum să rămâe, măi Chirică! Ia m'am prins hăt și bine să-i dau grâul în girezi, după cum ai zis. Dar m'a luat groază, când am trecut pe lângă lan și l-am văzut câtu-i de mare. Asta-i o treabă foarte grea și mare lucru să fie, ca s'o putem noi scoate la capăt. Știu eu tare bine că boerul m'a luat de nebun, dar nici cuminte nu sunt, după cât văd eu acum. Dracul știe ce avem să facem!

— N'ai grije, stăpâne, că doar ești cu mine... zise Chirică.

— Ia mai bine să luăm cele trebuitoare și haidem acolo chiar în astă-sară, ca mâne dimineață să ni-se facă ziuă pe lan.

Și așa se iau ei amândoi și se duc. Și cum ajung acolo, cam pe înseratele, Ipate zice:

— Vezi tu măi Chirică? asta nu-i șagă; mi-se pare că noi avem să dăm peste dracul!

— Stăpâne, știi ce? Culcă-te și te odihnește și mâne dimineață vom vorbi amândoi.

Ipate, ca cel cu grija în spate, se frământă el cu mintea cât se mai frământă, și obosit fiind, se lăsă o leacă

jos pe iarbă și adormi dus. Chirică atunci — el știe ce face și cum face — că într'o clipă adună toată drăcimea ș'o pune la lucru pe câmp. Unii secerau, alții legau snopi, alți făceau clăi și suflau cu nările să se usuce, alții cărau, alții durau girezi¹ — mă rog, claca dracului eră, ce să spun mai mult?

Când se trezește Ipate, în zori de ziuă, se sparie ce vede! Totul eră mântuit; în locul grâului de pe câmp, vede acum o cireadă² mare și două mai mici, așezate pe culmea dealului, iară pe Chirică nu-l vede nicairi. Atunci lui Ipate i s'a suit tot părul în vârful capului de frică și a început a căută pe Chirică în toate părțile. Și când colo, numai ce iată că-l văzù dormind pe vârful unei cirezi, și atunci își mai veni puțin în fire. Feciorii boerești se sculară cu noaptea în cap, cum îi treba lor și veniră pe lanuri să vadă ce mai este. Și când văzură una ca aceasta, îi cuprinse spaima și fuga la boier, de-i vestiră. Boierul atunci se scoală iute, se asvârle pe un cal și ține numai o

¹ Durau girezi = făceau stoguri.

² Cireadă = stog.

fugă, până pe lanuri; și când colo vede și el ceeace nu se mai văzuse și nu se mai auzise de când lumea și pământul!

— Ei, cucoane, am mântuit trebșoara, zise Ipate. Bine că ați apucat a veni și d-voastră, ca să fiți de față când ne-om luă dreptul. Atunci Chirică, nici una nici două, scoate o funie, cu care eră încins, leagă bine gireada cea mare, cum știe el, o ia în spate și pe ici ți-e drumul. Iară boerul mai văzând și aceasta a încremenit cu mânilor subsuori, uitându-se la dânsul cum se ducea. Și crezând că de-acum și Ipate are să iee cele două girezi mici, și-l calicește de tot, crepă de necaz, dar n'avea încotro. Și neștiind ce să facă, zise lui Ipate cu binișorul:

— Om bun, na-ți bani în locul grâului ce mai ai a luă și lasă-mă în pace. N'am crezut că am aface cu dracul.

— Ferească Dumnezeu, cucoane; cruce de aur cu noi în casă! Departe de pe locurile acestea! Ba zău, am muncit de-a dat inima din noi...

— Ia lasă-mă încolo, măi omule; pe semne tu ai să mă înveți pe mine ce-i plugăria? Că doar nu samăn eu grâu de ieri, de-alaltăieri, să nu fi mai avut aface cu secerători. Și chiar de nu-i fi tu ucigă-l crucea, dar n'ați umblat cu lucru curat; însă ce am eu cu sufletul vostru? Voi aveți a da samă. Primește bani, cum ți-am spus și mai duceți-vă și la altă casă, că eu unul știu c'am pățit-o bună.

Ipate auzind aceasta, părerea lui de bine! ia bani cu cât se învoeste și se duce și el după Chirică. Și când ajunsese acasă, Chirică trierase, vânturase, măcinase; în sfârșit pusese toate trebile la cale. Și Ipate când a mai văzut și asta, nu mai știă ce să zică; mai că-i venea a crede, că și el are aface cu dracul.

— Măi Chirică, d'apoi știi că și boierul câtu-i de boier, a pus-o de mămăligă. Iacă mi-a dat și bani de am adus acasă.

— Și aceștia's buni, stăpâne; pune-i la chimir și taci mulcom. Am știut eu dinainte, că are să ne iasă și de cheltuială.

A doua zi după asta, Chirică zise lui Ipate:

— Ei, stăpâne, de-acum cred, că n'ai ce mai zice: ca mâne poimâne mi-se împlinesc anii și rămâi făr' de mine. Mai 'nainte calea-valea; erai deprins a trăi singur, dar acum are să-ți cadă greu; mai ales că ți-s'a îngreuiat și gospodăria. Hai, ce zici, te însori ori ba?

— Apoi de, măi Chirică, știu eu ce să fac? Parcă tot m'aș însurà; când aș dà peste o parte bună, aș face și eu poate pasul acesta. Dar tare mă tem, nu cumva să-mi iau pe dracul după cap, să-l aduc cu lăutari în casă și pe urmă să nu-l pot scoate nici cu o mie de popi; capoi atunci lehami-te¹ și de însurat și de avere și de tot!

— De asta ți-i acum în grije, stăpâne? Dac'a rămas treaba până la atâta, apoi las' pe mine, că te-oiu face eu să iei un drăguț de femeie, care nu se mai află! Căci eu șed călare în inima lor și, nu că mă laud, dar știu toate măruntaiele dintr'ânsele. Despre

¹ Lehami-te = lipsă.

asta nu mi-e rușine; pot să-ți aleg una și noaptea pe 'ntunerec. Pentru altul n'aș face-o, să știu că mi-ar da lumea de pe lume, dar pe d-ta vreau numai decât să te văd om ca toți oamenii în rând cu lumea. Nu vezi că cei mai mulți de teapa¹ d-tale, se țin cu nasul pe sus, numai din pricina asta. Ca și cum par'că d-ta n'ai fi vrednic să ții o femeie!

— Măi Chirică, tare mai ești și tu nu știu cum; scoți omul din minți cu vorbele tale. Bun staroste mi-am găsit. Nu știu cine te-a îndreptat la casa mea, că știu că ești berechet² bun. Ș'apoi mult stau eu câte-odată și mă gândesc în mintea mea, de unde ai tu atâta putere. Mai că-mi vine să zic și eu ca boierul cela: nu știu năluca să fii, om să fii, dracul să fii, dar nici lucru curat nu ești. Numai fii ce-i fi, asta nu mă privește; mie unuia știu că mi-ai priit bine, n'am ce zice! Ei, ia spune, cum zici tu că mi-i alege femeie?

— Ia în Dumineca viitoare, stăpâne, să mergem în sat la horă. Eu

¹ Teapa = sama.

² Berechet = tare bun, mult bun.

oiu stă de-oparte cu băieții; iar d-ta să te prinzi în joc lâng'o fată, care ți-a plăceà. Eu atunci mi-oiu târâi piciorul pe lângă d-ta, oiu ochi-o bine și apoi ți-oiu spune eu, ce zace în-tr'ânsa.

— Da știi c'ai chitit-o¹ bine măi Chirică? Tot cu draci ești tu, bine zic eu.

— Apoi de, stăpâne, în ziua de azi dacă nu-i fi și cu draci o leacă, apoi ci-că te fură sfinții, și iar nu-i bine.

În sfârșit ce spun ei, ce nu mai spun, cum vine Dumineca, Ipate și cu Chirică se iau și se duc la horă în sat. Chirică, cum îi treaba băieților, se acătără pe cele garduri și se hlizeà² cu ceilalți băieți.

Iar Ipate, de cuvânt; se prinde în joc lângă o fată, care chitește³ că i-ar cam veni la socoteală; începe el a o măsură cu ochii de sus până jos și de jos până sus și cum se învârteà în horă, ba o strângeà pe fată de mână, ba o călcà pe picior, ba... cum

¹ Chitit-o = chibzuit-o.

² Hlizeà = rânjeà, râdeà.

³ Chitește = crede.

e treaba flăcăilor. Și tropai, tropai! ropai, ropai! i se aprind lui Ipate al nostru călcâiele. Chirică erà și el pe acolo și cum se lasă Ipate din joc, spirituşul dracului îi zice:

— Ei stăpâne, par'că te-ai cam aburit la față, nu știu cum; ce zici, așa-i că-ți vine la socoteală?

— Apoi de, nu știu cum să mai zic și eu; pe semne păcatele mi te-au scos înainte, măi Chirică. Eu gândesc s'o pornesc pe treabă; fata-i hazlie și m'a fermecat de-acum.

— Ba nu, stăpâne, dacă-i vrea să mă ascuți, eu te sfătuiesc să n'o iei pe asta. Și focu-i hazliu, dar tare rău te pârjolește câte-odată. Fetișoara asta o vezi d-ta cât e de scumpă la răs? Par'că ți-ar veni a crede că-i de cele cu cruce'n sân, dar ia una de aceste a înalbit odată numai într'o singură noapte pe moșu-meu la fântână (?).

— Cum asta, măi Chirică?

— Da, ia! nu mai știi și d-ta cum stăpâne.

— Ian auzi-l, mai degrabă i-ai putea strâmba fălcile, decât vorba. Măi Chirică, eu gândesc că s'a da după mine și s'a face și ea bună.

— Î... hî... da, cum nu? Eu însă îți spun prieteneste, că fetișoara asta, are trei coaste de drac într'ânsa; și chiar și cea mai bună dintre femei încă tot mai are una. Să te mai lași stăpâne, pân'om da măcar peste una de acelea, ș'apoi ți-oiu mai spune eu ce este de făcut.

— Apoi de, măi Chirică, tu m'ai tot cihăit de cap până acum, să mă însor, să mă însor, de mi-ai aprins pofta de însurat, și apoi acum tot tu o șurubești și-o întorci, cum îți vine ție la socoteală.

— Stăpâne, știi că nu-ți voesc răul; ascultă-mă că n'ai să greșești.

Ipate auzind așa, se dă după Chirică și se întoarnă ei sara acasă, tot cum s'au dus. Inșă cum ajunge acasă parcă nu erà acela; munceà el, nu munceà, dar știu că se frământà cu gândurile și de-abià așteptà să vie Dumineca viitoare.

Dumineca vine și ei iară se duc la horă în alt sat. Chirică, după obiceiul său se ia cu băieții, iară Ipate se prinde în joc lângă o fată, care o chitește el; joacă, cât joacă și lângă aceea și întră în vorbă cu dânsa; fata

bună mehenghe,¹ îi întoarce capul și Ipate vede că nu-i de lăpădat. Dar Chirică erà și el pe-acolo, și cum se lasă Ipate din joc, îi zice:

— Ei stăpâne, cum văd eu, nici de asta nu te ai da în lături; așa-i că ți-a căzut tronc la inimă?

— Mai așa, măi Chirică.

— Apoi îți spun eu, stăpâne, că nici asta nu-i de noi. O vezi cât e de pășină,² dar și asta are două coaste de drac într'ânsa. Să te mai lași stăpâne, cum ți-am spus eu.

— Apoi de, măi Chirică, în ziua de azi, nu știu zău care-a mai fi cu crucea 'n sân, cum cauți tu. Eu gândesc că tot om alege, om alege, pân'om culege.

— Ba nu, stăpâne, lasă pe mine, că știu eu ce fac.

Ipate iar se lasă, după cum zise Chirică, și se întoarnă ei sara acasă, tot cum s'au dus. Dar Ipate acum nici de treabă nu-și mai căută, nici mâncarea nu se mai prindea de dânsul, nici somnul nu-l fură, erà cum e mai rău; de, ce să-i zici? dăduse și el în

¹ Mehenghe = vicleană.

² Pășină = smerită.

părpăra¹ însuratului. Ş'apoi ştiţi că este-o vorbă: când îi omul în doi peri să te fereşti de dânsul, c'atunci e cum îi mai rău. Vorba ceea: „Arde focu 'n paie ude“. Aşa şi Ipate, tot sughiţă, tot oftă din greu şi de-abiă aşteptă să vie Dumineca. Dumineca iar vine şi ei acum se iau şi se duc la joc în alt sat. Şi cum ajung acolo, Ipate se şi prinde în joc lângă un puişor de fată, căreia îi jucau ochii în cap ca la o şerpoaică. Se învăţase şi el şiretul, a le alege aşa pe deasupra, dar numai Chirică băiatul ştiă ce zace în inima lor şi cât le poate calul: că ce-i mai greu de ales, decât omul? Dar Chirică eră şi el pe acolo. Şi ce-a făcut el ce-a dres, că fetei şi lui Ipate au început a le sfârâi inima unul după altul. Boldul Satanei se vede că-i înghimpase. Şi cum se lasă Ipate din joc, Chirică îl trage de-oparte şi-l întreabă:

— Ei stăpâne, cum ți se pare?

— Cum să mi-se pară, măi Chirică? Ia par'că-mi vine s'o sorb cu ochii, de dragă ce-mi e; dacă n'a mai

¹ Părpăre = toanele.

fi asta, apoi nu mă mai însor niciodată, că destul mi-am tulburat mințile pân' acum.

Asta-i bună stăpâne, zise Chirică. Nu-i vorbă, că tot are și ea o coastă de drac; dar trăind și nemurind, i-om scoate-o noi și pe aceea.

Atunci, bucuria lui Ipate! Incepe a se ține de fată ca scaiul de oaie. Și unde nu ți-o înșfacă¹ pe sus și se iau ba din tâlcuri, ba din cimilituri, ba din păcălit, ba din una, ba din alta și de coala până coala, și-au plăcut unul altuia. Și Ipate ne mai având răbdare se și duce la tată-său și la mă-sa de-o cere. Vorba ceea:

Vin' la mama de mă cere:
De m'a da, de nu m'a da,
Peste noapte mi-i fură.

Părinții fetei când aud asta, de bucurie că le-a picat un om așa de bun, o și dau cu mâneci largi. Peste câteva zile nunta se face și Ipate își ià femeea cu zestre cu tot, o duce acasă la dânsul și pace bună! Și așa trăiau ei de bine și se iubeau unul pe altul, ca niște hulubași.² Și Ipate

¹ Inșfacă = o ia pe sus.

² Hulubași = porumbei.

fiind foarte mulțămît de asta, zise într'o zi:

— Doamne, măi Chirică, bun suflet de femeie mai am! Bine mi-am ales-o.

— Bună, stăpâne, nu-i cuvânt, dar știi că este o vorbă: când nu gândești, atunci te trânteste, las' să vedem. Ia adu-ți aminte ce ți-am spus odată, că și asta, cât îi de bună și blajină, tot are o coastă de drac într'ânsa, care trebuie scoasă numai decât, dacă ți-i voia să ai femeie cum trebuie și s'o duci cu dânsa până la adânci bătrânețe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Apoi de, nu știi cine ți-a mai putea intra și ție în voie, măi Chirică. Câte știi tu, numai dracul cred, că poate, să-ți dee de fund.

Dar nu se împlinește bine anul și femeia lui Ipate face un băiat. La vr'o două trei luni după asta, Ipate se trezește într'o zi cu socru-său, că vine și-l chiamă la nunta unui frate al femeiei sale. Chirică, simțind toate, cum îi dracul, trage stăpânul său la oparte și-i zice:

— Stăpâne, lasă să se ducă numai nevasta d-tale cu copilul, iar d-ta

spune că de-i aveà vreme să te duci mai pe urmă, bine-de-bine, iară de nu să te ierte. Și după asta, ți-oi mai spune eu ce-i de făcut. Ipate, deprins a ascultà pe Chirică, zice socru-său:

— Tată, eu n'oiu puteà merge, că după cum vezi am tare multe trebi pe capul meu și numai cu un argățel ce-l am, de-abea le pot dovedì. Nevasta mea însă poate să meargă și de m'a iertà vremea să pot veni și eu mai pe urmă, bine-de-bine, iară de nu, te rog să mă ierți!

Socru-său atunci ne mai având ce zice, ia pe nevasta lui Ipate cu copil cu tot și se cam mai duce. În ziua de Uncrop¹ Chirică zice lui Ipate:

— Stăpâne, ia acum a venit vremea ca să scoatem coasta ceà de drac din femeia d-tale. Hai, încalecă iute pe cal și te du la nuntă, dar să știi dela mine, ce ai să faci când vei ajunge acolo: alătura cu casa socru-tău este o căsuță tupilată,² în care șede un tálpoi de babă, meșteșugoasă la trebile sale, cum îi sfredelul dracului.

¹ Uncrop = rachiu cald.

² Tupilată = mică, ascunsă.

Du-te de trage în gazdă la dânsa și fă-te că ești un drumeț străin. Pune-te apoi pe lângă ea luntre și punte și juruește-i¹ cerul și pământul, ca să-ți momească pe nevasta d-tale și să ți-o aducă acolo. Și atunci să vezi ce pot babele și cât îi de credincioasă femeia.

— Să... ra! măi Chirică, ce spui tu? Par'că despre asta mi-aș pune capul la mijloc.

— Ba nu fii așa de darnic, stăpâne. Mai bine cruță-ți capul, că poate ți-a mai trebuî.

— Dar oare nu m'or cunoaște, măi Chirică?

— N'aibi grije, stăpâne, poți să te duci și pe la nuntă, că am făcut ce știu eu și nime n'are să te cunoască.

Ipate, voind să se încredințeze și despre asta, ascultă pe Chirică și se duce; și cum ajunge în sat, trage în gazdă la o babă, o ia cam pe departe și-i spune ca să-i aducă desară pe nevasta lui Stan din satul cutare la dânsul.

Baba, când aude asta, pune mâna la gură, clatină din cap și zice:

¹ Juruește-i = făgăduiește.

— Doamne, om bun, cum crezi d-ta că aş face eu una ca asta: mai ales că femeia are bărbat bun, frumos şi bogat, şi nu-i de-acele de care gândeşti d-ta?

Atunci Ipate scoate plosca dela oblânc, dă babei vre-o câteva gâturi de rachiu şi apoi îi mai întinde şi o pungă toască¹ de bani, zicând:

— Mătuşe, de mi-i face acest bine, atunci să ştii că ai să ai şi mai mult dela mine. Fii bine încredinţată că n'are să ne ştie nici pământul.

Baba, de-odată stă pe gânduri: par'că n'ar fi prea voit nici treaba s'o facă, dar nici punga s'o lase. In sfârşit mai şade ea pe gânduri, cât şade, apoi ià punga şi zice:

— Om bun, mâncà-te-ar purecii, să te mănânce!.. Eu ştiu ce vrea să zică durerea de inimă, bat'o pârdal-nica s'o bată! Nu ştiu, zău, cum a stă şi asta; îmi plesneşte obrazul de ruşine când gândesc, cum am să mă înfăţoşez înaintea femeii celeia, cu vorbe de-acestea..., mă duc şi eu într'un noroc, să vedem, şi de-oi putea

¹ Toască = plină, îndesată.

face ceva, bine de bine, iară de nu, mi-i crede și d-ta, că știi cum se face de greu trebile acestea și rar le scoatem în capăt.

— Crede și d-ta mătușe, că de-i face pe treabă n'are să-ți fie degeabă.

Atunci baba zice:

— Să vedem; întrebarea n'are greș. Mai știi de unde sare iepurile? Mai ales că bărbatu-său nu este aici.

Apoi, cam în spre sară lasă pe drumet singur în casă, și se duce alături la nuntă, și cum ajunge, trage pe nevasta lui Ipate de-o parte, îi spune codoșca¹ câte și mai multe, ș'o face pe femeie să se alunece cu mintea!

— Mătușe, zice nevasta, d'apoi oare cum om face noi, ca să fie mai bine?

— Acesta nu-i vr'un lucru pân' pe-acolo, copilă hăi, zise baba. Ia, du-te în casă, trezește-ți copilul din somn și el atunci are să înceapă a plânge; pe urmă pișcă-l tot câte-o leacă și el are să înceapă a țipă. Și atunci tatutău, cum îi el supărăcios, are să zică dela o vreme să iei băiatul și să-l dai

¹ Codoșca = mijlocitoarea.

— ia, încolo la baba cea dealătura. Tu, cum îi auzi asta, să iei băiatul cu albie¹ cu tot și să vii cu dânsul la mine. Ș'apoi atunci...

Femeia lui Ipate ascultă de babă, face cum i-a zis ea și pe înserate și vine la dânsa cu copilul în brațe; și cum intră în casă, începe a se chicoti și a spune dela nuntă multe și mărunte, fără să cunoască pe bărbatu-său.

Atunci Ipate le dă de băut, până le amețește pe amândouă, apoi își fură copilul din covățică, după cum îl învățase Chirică, și fuge cu dânsul acasă. Chirică, cum îl vede venind, îi iese înaintea de pe la poartă, și-i zice:

— Ei, stăpâne, minciuni ți-am spus eu, ori ba?

— Ba nu, măi Chirică; acum văd eu ce poate femeia. De acum nu mai trăiesc nici un ceas cu dânsa; am s'odau dracului de pomană, soiu rău ce este ea!

— Ba nu, stăpâne, să nu faci una ca asta, că femeia d-tale e una dintre cele mai bune femei. Da știu eu cine-i

¹ Albie = covată, troacă, leagăn.

de vină aici. Las'o întâi să vie acasă, să-i scoatem costița aceea, care ți-am spus eu și atunci îi vedeà d-ta, ce lucru de femeie are să iasă dintr'ânsa.

Acum, să ne întoarcem iar din urmă.

Femeia lui Ipate și cu baba când se trezesc din amețeală, nici tu drumet, nici tu copil, nici tu nimica! Atunci odată încep ele a se bocì înădușit și a se bate cu pumnii peste cap, însă fără nici un folos! Mai iscodește ea pe ici pe colea, să vadă n'a puteà aflà ceva despre copil, dar copilul par'că întrase în pământ.

— Ei, ei! Acu-i acu. Vai de mine, nevastă hăi, zise baba: ce păcat mi-am găsit cu tine! dracul știe ce să fac?

Și cum stà baba împietrită, dracul îi și dă în gând una:

— Nevastă hăi! alta nu-i de făcut, decât să înșomoltăcim motanul¹ ăsta al meu cu niște petece, să-l punem în albiuță și apoi să dăm foc casei pe din lăuntru, iară noi să eșim afară. Și când s'a aprinde mai tare, noi să

¹ Înșomoltăcim motanul = învăluim cotoiul.

începem a ne bocî în gura mare și a strigà: foc! foc! și pân'or sărî oamenii dela nuntă, până nu știu ce, casa are să se topească. Și când or găsi motanul scrum, au să creadă că erà copilul, și poate s'o tămăduim.

— Că bine zici d-ta, mătușe; asta s'o facem.

— S'o facem, s'o facem. Dar eu ce fac tocmai acum la bătrânețe, fără leac de adăpost!

— Nu te îngrijă de asta mătușe dragă, că am să te iau cu mine și-i trăi pe lângă noi, ca banul cel bun. Bărbatu-meu e cum îi pânea cea bună și te-om aveà curat ca pe-o mamă.

Atunci baba se înduplecă, căci n'are încotro; dau ele foc casei, și până când sar oamenii, până nu știu ce, și casă și motan și tot se făcuse scrum. Iară ele plâneau de udau pământul zicând:

— Vai de noi și de noi! copilașul nostru, cum a ars!

Oamenii văzându-le sbuciumându-se așa, au început care dincotro să le mângăie. Și a doua zi tatul femeii lui Ipate, trimete pe un argat al

său cu carul cu boii să ducă și pe babă și pe fică-sa la bărbatu-său acasă, arătându-se cu mare părere de rău pentru astă cumplită nenorocire. Pe drum femeia lui Ipate zice babei:

— Mătușică, vâă-te ici în sacul acesta și când vom ajunge acasă întâi am să spun bărbatu-meu, că aici sunt niște buci¹ dela mămuca, pentru făcut saci. Și aceasta numai până s'a duce dela noi un ticălos de argăt pe care-l avem, că chiar azi i se împlinește.

Baba ascultă și se vâă în sac. Și cum ajung acasă și trag carul în ograda, nevasta lui Ipate lasă toate cele în car și se duce de-adreptul în casă plângând, să găsească pe bărbatu-său și să-i spună cele întâmplare. Inșă când colo, nici Ipate, nici Chirică nu erau acasă. Atunci femeia lui Ipate și cu argatul tătâne-său, tăbârcesc² sacul, cum pot, îl pun într'o căsoaie pe cuptor, după horn, și apoi ea dă drumul argatului să se ducă înapoi. Și cum pornește acesta, Ipate și pică în loc. Femeia lui cum vede, începe a bocî și a zice:

¹ Buci = zgrebeni, călți.

² Tăbârcesc = ridică.

— Vai de mine și de mine, bărbate, ce-am pățit. Copilașul nostru nu mai este! Și-i spune toată întâmplarea după cum se înțelesese cu baba. Ipate atunci îi zice:}

— Lasă, măi femeie, că de-om trăi vom fi noi harnici să mai facem copii. De, cu cine să te sfădești! Pe semne așa a fost să fie dela Dumnezeu!

Și cum vorbeau ei, numai iacă intră și Chirică pe ușă cu un ciocan, c'o daltă și c'o păreche de clește în mână. Femeia lui Ipate, cum îl vede, începe a i se tânguî și lui. Dar Chirică, după ce-o ascultă, zice:

— O crezi, stăpâne ce spune? Nu te mai uită în gura ei. Ia mai bine s'o cinătuim.¹ Pune-o jos și să-i scoatem costița ceea.

Atunci Ipate odată mi țî-o și înșfacă de cozi, o trânteste la pământ și-o ține bine. Iară Chirică începe a-i numără coastele din stânga, zicând: una, două, trei; și când la a patra, pune daltă, trânteste cu ciocanul, o apucă cu cleștele ș'o dă afară. Apoi

¹ Cinătuim = curățim de rău.

așază pielea la loc, pune el ce pune la rână, și pe loc se tămăduiește. După aceasta zice:

— Stăpâne, ia, de-acum ai femeie cum se cade; numai s'o cam ții de frâu și să-i retezi unghiile din când în când, ca nu cumva să-ți pună coarne. Ș'odată se duce Chirică la casa de alătura și aduce copilul. Femeia lui Ipate, când a mai văzut și asta, numai i s'a încheștat gura și a înghețat de frică.

Atunci Chirică sărută mâna lui Ipate, și zice:

— Ei, stăpâne, iacă chiar azi mi s'au împlinit anii de slujbă. Rămâi de-acuma sănătos, că eu mă duc de unde-am venit. Dar să știi dela mine și să spui și altora, că te-a slujit un drac trei ani de zile, numai pentru un boț de mămăligă de pe teșitura din pădure și pentru un putregaiu de căpătâiu ce-mi trebuiește sub talpa iadului.

Și atunci odată și înșfacă Chirică sacul cel de după horn cu babă cu tot și se face nevăzut. Femeia lui Ipate începe atunci a țipă grozav și a zice:

— Aleargă după dânsul, bărbate, și nu-l lăsa! Câții dela mămuca mi i-a luat... din ce să mai facem noi saci?

Ipate însă nu aveà acum grijile acestea; el erà mândrit pentru perderea lui Chirică, care erà bunătate de băiat și nu știà unde l-ar găsi, ca să-i mulțamească pentru atâtea binefaceri ce primise dela dânsul.

Dar Chirică erà acum tocmai în iad și se desfătà în sânul lui Sca-raoschi, iară codoșca¹ de babă gemeà sub talpa iadului și numai motanul ei cel din cea lume îi plângeà de milă, pentrucă l-a cocolit² așa de bine.

Și iacă așa, oameni buni, s'a izbăvit Ipate și de dracul și de babă, trăind în pace cu nevasta și cu copiii săi. Și după aceea, când îi spuneà cumva cineva câte ceva de pe undeva, care erà cam așa și nu așa, Ipate fluturà din cap și ziceà:

— Ia, păziți-vă mai bine treaba și nu-mi tot spuneți cai verzi pe păreți, că eu sunt Stan Pățitul!

¹ Codoșca = mijlocitoarea.

² Cocolit = desmierdat.

BIBLIOTECA POPORALĂ A „ASOCIAȚIUNII“.

Iubiți cetitori!

Trimițând cărticica aceasta iubiților noștri membri ajutători ai Asociațiunei, credem, că ne-am împlinit făgăduința dată la începutul anului. Cu aceasta, am dat și în anul acesta, fiecărui membru câte zece cărți și un calendar, cari toate cuprind o mulțime de învățături frumoase și folositoare pentru vieață.

Dacă unii dintre membri, nu vor fi primit cărțile la timp, aceasta nu s'a întâmplat cu voia și nici cu știrea noastră. Noi, cu drag am trimis alte cărți, la toți aceia, cari ne-au scris, că nu le-au primit. Tot astfel vom face și în viitor.

Prin înscrierea de membri ajutători, cu taxa de 2 coroane în schimbul căroră, capătă fiecare 10 cărți și un calendar, Asociațiunea nu poate, dar nici nu dorește să facă câștig. Ea dorește numai, să aibă la sânul ei pe toți fiii neamului nostru din această țară și pe toți deopotrivă, să-i lumineze și să-i încălzească cu învățătura de carte.

În anul 1911, au fost înscriși aproape 11,000 de membri, în anul acesta aproape 12,000 de membri. Nădăjduim, că pentru

anul 1913, numărul membrilor ajutători va fi cu mult mai mare. Grăbiți și vă înscrieți cât mai mulți ca să dovedim, că suntem vrednici fii ai neamului românesc din care facem parte și ne iubim așezămintele noastre.

Fiecare membru ajutător, care plătește înainte taxa de 2 cor. pe anul 1913 va primi următoarele cărți din biblioteca populară a «Asociațiunii» :

In Ianuarie Nr. 23 *Vieța unei mame credincioase* (cu un chip) de Dr. I. Lupaș.

In Februarie Nr. 24 *Leonard și Gertruda*, cartea I. (cu 1 chip), de Pestalozzi, tălmăcită de V. Gr. Borgovan.

In Martie Nr. 25 *Isprăvile lui Păcală*, partea a II-a de P. Dulfu.

In Aprilie Nr. 26 *Cum să trăim?* Povețe doctorești, partea a II-a, de Dr. A. Dobrescu, medic.

In Maiu Nr. 27 *Leonard și Gertruda*, cartea a II-a de Pestalozzi, tălmăcită de V. Gr. Borgovan.

In Iunie Nr. 28 *Cântece din bătrâni*, cartea a II-a de V. Alexandri.

In Septembrie Nr. 29 *Povestiri din viața țăranilor*, cartea a II-a, de Ioan Pop Reteganul.

In Octombrie Nr. 30 *Ingrășarea sau gunoarea pământului*, de A. Cosciuc.

In Noembrie Nr. 31 *Arghir și Elena*, de I. Barac.

In Decembrie Nr. 32 *Carte de Rugăciuni*, și Nr. 33 *Calendarul Asociațiunii pe 1914*, întocmit de Oct. C. Tăslăuanu.

ERDÉLYI MŰZEUM

1632 * 1912. DECEMBER 31.

KÖNYVTÁRA.

Biblioteca Poporală a Asociațiunii

cuprinde în anul 1912 următoarele broșuri :

- Nr. 12. Poveștile unchiașului sfătos: *Ercule*, de Petre Ispirescu.
- Nr. 13. *Cum să trăim?* Sfaturi igienice de Dr. Aurel Dobrescu, medic.
- Nr. 14. *Isprăvile lui Păcală*, de P. Dulfu.
- Nr. 15. *Comuna Viitorul*, de R. Simu.
- Nr. 16. *Creșterea pomilor*, de N. Iosif.
- Nr. 17. *Povestiri*, de N. Petra-Petrescu.
- Nr. 18. *Nutrețul măiestrit*, de I. F. Negruțiu.
- Nr. 19. *In sat la Tânguești*, scene pentru teatrul dela țară, de Virgil Onițiu.
- Nr. 20. *Călăuza creștinului în biserică*, după arhierul Nicodim, vicarul Moldovei.
- Nr. 21. *Povestea lui Stan Pățitul*, de I. Creangă.
- Nr. 22. *Calendarul Asociațiunii pe 1913*, întocmit de Oct. C. Tăslăuanu.

Aceia cari n'au primit vreun număr să ne scrie cât mai îngrabă, ca să putem trimite Nrii cari le lipsesc.

